

བཅུད་དོན།

རྒྱབ་རྟེན།

ཟ་ཆས་ཉེན་སྲུང་དང་སོ་ནམ་འཕྲོན་བསྐྱེད་ལས་འགུལ་ལུ་ འཛེམ་གྲིང་དབྱུང་ཁང་གིས་ མ་དབྱུང་རྒྱབ་སྐྱོར་
གནང་སྐྱེན་ ཡུ་ཨེས་རྩོ་ལར་ ས་ཡ་བརྒྱད་སྐྱེན་མི་གིས་ འབྲུག་གཞུང་གིས་ མྱོང་གསེབ་དབྱུང་འཕྲོངས་དང་
ཟས་བཅུད་ཡར་འཕར་གྱི་དོན་ལུ་ གནམ་གཤེས་དང་ལྡན་པའི་ སོ་ནམ་འཕྲོན་བསྐྱེད་ཅན་དང་ དེ་ལས་
ཚུ་ལ་ དར་དཀར་ན་ ཉ་ བསམ་ཚེ་དང་གསར་སྤང་ཚོགས་ལག་ལུ་གི་ ཟེད་འོག་ཉི་ཤུ་ཐམས་པའི་ནང་གི་
སོ་ནམ་པ་ཚུ་གི་ སོ་ནམ་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ བདེ་ལམ་འབྲུང་ཚུ་གསལ་པའི་ ཕན་ཐབས་འབྲུང་ཚུ་གསལ་པ་ཨིན།

ལས་འགུལ་འདི་ལུ་ཡན་ལག་གསུམ་ཡོད་ཅེ་ ༡) སོ་ནམ་འཕྲོན་བསྐྱེད་ཡར་སེང་དང་ ཟ་འབྲུང་ཉེན་སྲུང་དང་
ཟས་བཅུད་ལེགས་བཅོས། ༢) སོ་ནམ་པ་ཚུ་ཚོང་འབྲེལ་འཐབ་སའི་ས་ཁོངས་དང་ འབྲེལ་མཐུན་
འབད་ནི་དང་ ༣) ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་། ལས་འགུལ་དེ་ ལས་འགུལ་ OP/BP 4.01 ནང་གི་
ཆ་ཤས་ལ་པ་སྟེ་ རོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པ་ད་ ལས་འགུལ་དེ་གིས་ རྒྱ་ཚད་རྒྱང་བའི་ལས་རིགས་
འགོ་འདྲེན་དང་ དེ་ཡང་ རོས་འཛིན་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ གནངས་སེལ་ཅན་གྱི་ ལས་འགུལ་འགོ་འདྲེན་
འཐབ་ནི་ཨིན།

མཐའ་ཁོང་དང་མི་སྡེ་འཛིན་སྐྱོང་བཀོད་ཁྲམ་དེ་གིས་ ལས་འགུལ་གྱིས་ རང་བཞིན་གྱི་ གནས་ལུགས་དང་
ལས་རིགས་གསར་པ་ནང་བཅའ་མར་གཏོགས་པའི་སྐབས་ ལམ་སྟོན་སྐྱེན་མ་ཨིན། མཐའ་ཁོང་དང་མི་སྡེ་
འཛིན་སྐྱོང་བཀོད་ཁྲམ་གྱི་ དམིགས་ལུ་ལོ་ལོ་དེ་ ལས་འགུལ་རྒྱུན་སྐྱོང་འགོ་བཅུགས་པའི་ སྐབས་ལུ་

མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་ལུ་ བན་གོད་གཤེས་ལོད་ག་ གོད་པ་ཡོད་མི་ལུ་ རྒྱ་འབྲུས་སྤོད་ནི་དང་
གོད་མེད་དང་ གོད་མེད་བཟོ་སྒྲིག་ལས་ ལས་འགུལ་ རྒྱ་སྤོངས་འབབ་ཚུགས་པའི་དམིགས་ཡུལ་ཡིན།

མཐའ་འཁོར་དང་ མི་སྡེ་སྤོངས་དང་ སྤྱི་གཤམ་གྱི་

འཛམ་གླིང་དབྱུལ་ཁང་དང་འབྲེལ་བའི་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་སྤོངས་དང་ བྱིས་སྤོངས་ བཀོད་ཁྲམ་ཚུ་
མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་འཛིན་སྤོངས་བཀོད་ཁྲམ་ནང་ཚུད་དེ་ཡོད།

འཛམ་གླིང་དབྱུལ་ཁང་གི་སྤོངས་ཁགས་ལ་དེ་ དབྱུལ་ཁང་གི་ཡོངས་འབྲེལ་འཆར་སློ་
www.worldbank.org ནང་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་སྤོངས་དང་ བྱིས་སྤོངས་རིགས་ འབྲེལ་ཡོད་
ལས་སྡེ་གི་ ཡོངས་འབྲེལ་འཆར་སློ་ནང་ལས་སྤོངས་ཚུགས་པ་ཡིན།

འཛམ་གླིང་དབྱུལ་ཁང་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་སྤོངས་ཚུ་གིས་ གཙོ་བོ་དེ་ ལས་འགུལ་འགོ་འདྲེན་འབབ་ནི་
ཡིན་པའི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ མཐའ་འཁོར་གྱི་ཚུ་འགྲུང་དང་ མཐའ་འཁོར་ཡུན་བརྟན་ལས་བྱུང་བའི་ཚུ་གཡུར་
དེ་ལས་ ཚོང་འབྲེལ་གཞི་རྒྱ་མཐོ་ཆས་ སོ་ནམ་འགྲུགས་བརྟེན་གྱི་སྤོངས་ལས་ རྒྱུ་གསལ་འཆོ་བའི་
གནས་སྤངས་ཡར་འཕར་ འབྲུབ་སྒྲུབ་སོ་ནམ་ཇུས་སྤོངས་ ས་རུད་ཆད་ནི་ ཟ་སྤོངས་ལེན་
སྤོངས་སྤོངས་མེད་མི་ཚུ་ལུ་ མཉམ་མཐུན་འབད་མ་ཡིན། མི་སྡེའི་གནས་ཚུན་ནང་ལུ་ མང་ཤོས་ཅིག་
ས་ཚུ་ཐོབ་འདོད་བསྐྱེད་མི་ ཚོགས་པ་དང་ ཡང་ན་ སྤོངས་སྤོངས་མེད་མི་ རྒྱུ་གསལ་འབད་དགོ་པ་
སྤོངས་སྤོངས་ཅན་ཅད་ སོ་མའི་དབྱེ་བ་ཡོད་མི་ཚུ་ སྤོངས་བཏང་གི་ཚུ་གྲུང་ཅན་ཅིག་ཡིན།
དེ་བཟུམ་གྱི་མི་སྡེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤོངས་ལུ་ཡང་ འབྲེལ་ཡོད་ཀྱིས་ མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་
ལེན་པའི་སྐབས་སྤོངས་ཤོད་ཡོད་པ་ཡིན། མཐའ་འཁོར་དབྱེ་ཞིབ་བཅའ་བྱིས་ས་ 2000 ཅན་མའི་ བམ་ཚན་
༡༦ པའི་ ཁགས་ལ་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་དེ་ནང་ “མཐའ་འཁོར་དབྱེ་ཞིབ་ཡིག་ཚུ་ དབང་འཛིན་ལུ་
མ་སྤོངས་པའི་ཉེ་མ་ མི་སྡེ་ལུ་སྤོངས་ལུ་དང་གོས་བསྐྱུན་ཁགས་ལ་འབད་དགོ་པ་ཡིན” ཟེར་བཀོད་དེ་ འདུག།

གཞུང་ས་མཁོ་འདོད་ཡོད་པའི་སྐབས་ གྲོས་བསྟུན་གྱི་ཐོག་ལས་ བློ་མཁོ་ཚལ་ཉེགས་མེད་ལེན་དགོས་དང་
སྐྱེར་ས་སྤྱོད་དགོས་ཡོད་པའི་སྐབས་ མི་སྡེ་དང་ ལྷག་པར་དུ་གཞོན་ཉེན་ཡོད་པའི་མི་དང་གཅིག་ཁར་
གྲོས་བསྟུན་འབད་དེ་ ཉེགས་མེད་ལག་ཁྲིར་ལེན་དག།

ལས་འགུལ་གྱི་ སྤྱིར་བཏང་མི་སྡེ་མཐའ་འཁོར་དང་འབྲེལ་བའི་ བཞུགས་པའི་ ལེགས་ཤོམ་གྱི་
ཐོག་ལུ་འོང་བའི་རེ་འདོད་ཡིན། བཟོ་གྲུ་ཚུང་བའི་ལུ་ དཔེར་ན་ ཚུ་གཡུར་ལམ་ མཛོད་ཁང་ཐུན་ཚུན་དང་
ཚོང་འབྲེལ་ཁང་ཚུ་བརྒྱབ་པའི་སྐབས་ ཐལ་མ་དང་ སྐད་ ལྷག་སྟིགས་ དེ་ལས་ ལྷག་སྟིགས་ཡོད་པའི་
ཚུ་ཚུ་གི་ བཞུགས་པའི་སྤྱོད་ལུ་ཉེན་སྲུང་གི་ཚུ་གྱུར་ ལས་འགུལ་བཟོ་བསྟུན་གྱི་སྐབས་ལུ་ ཉེན་སྲུང་གི་ཚུ་གྱུར་
ཡོད་པ་ཡིན། གཞོན་པ་མང་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་འཛིན་སྤྱོད་བཞོད་ཁམ་དང་འབྲེལ་ཏེ་
མཐའ་འཁོར་ཉེགས་མེད་ལེན་ནིའི་ ལམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་པའི་སྐབས་ དུས་ལུན་ཐུང་ཀྱང་
གནས་སྐབས་གྱི་ གཞོན་པ་ཐུང་སྤྱོད།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ མཐའ་འཁོར་ཉེགས་སྲུང་དང་ གོང་འཕེལ་ལས་རིགས་ལས་བརྟེན་ཏེ་ མི་ལུངས་
རང་བཙན་བཟོ་བསྟུན་གྱི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་དང་ མི་སྡེ་སྤྱོད་ལུ་ཚུ་ ལྷག་ཆེ་བྱུང་དང་
ཚུ་བརྟེན་གྱི་ཐོག་ལུ་ཡོད་པ་ཡིན། ཚུ་བརྟེན་ལེ་ལུ་ཡོད་པའི་ནང་ལས་གཅིག་ གསལ་བཤད་འབད་བཙེན་
མཐའ་འཁོར་དད་སྤྱོད་ཞིབ་བཅའ་བྲིམས་ 2000 ཅན་མའི་ནང་ “རྒྱལ་ཁབ་ནང་ བཅའ་བྲིམས་དང་
སྤྱོད་ལུ་ འཆར་གཞི་ ལས་རིམ་ཚུ་ གཅིར་ཡིན་ཅུང་ གསལ་བཤད་འབད་བཙེན་གསལ་
བསྟུར་གསོ་འབད་བའི་སྐབས་ ལེགས་བཅོས་བཟོ་བའི་སྐབས་ ལག་ལེན་འཐབ་པའི་སྐབས་ལུ་
སྤྱི་གོ་གི་དོན་ཚན་ 32.2 དང་འབྲེལ་ཏེ་ འབྲུག་གཞུང་གིས་ མཐའ་འཁོར་ཚུ་གྱུར་དེ་
དོན་ཚན་ག་རའི་ནང་བདག་སྲུང་མཛོད་ནི་ཡིན།”

མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་མཁོ་ཚལ་གཞོན་བརྟེན་ཞིབ་

མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་ཕན་གཞིན་བརྟག་ཞིབ་དེ་ འོག་དེ་དོན་ཚན་ལག་སྤྲུག་ལུ་དབྱེ་ཡོང་།

༡༽ **གསལ་བཏོན་མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་བརྟག་ཞིབ་འབད་དགོས་ཡོད་དང་མེད་ཀྱི་**
གསལ་བཏོན་འབད་ནི།

༢༽ **གོ་སྐབས་མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་གཙོ་རིམ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་** ཡིན་མི་དེ་གིས་
ས་མཚམས་བརྟག་དཔྱད་ནང་ལུ་ ཁེ་ཕན་འབྲུང་ཐབས་ཡོད་པ་ལས་ ལས་འགུལ་ཆེ་བ་ཚུ་གི་ དོན་ལུ་ཡང་
གོ་སྐབས་ཡོད་པ་ཡིན། ལས་འགུལ་ཆེ་བའི་ནང་ཚན་ ཚུ་གཡུར་དང་རང་བཞིན་ལུ་ འོས་འབས་ཀྱི་
བརྟག་དཔྱད་འབད་དགོས་མེད། མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་བརྟག་ཞིབ་ འགོ་ཐོག་གི་ནང་ལུ་
མཐའ་འཁོར་ ཉོགས་མེད་ལག་ཁྱེར་ ཐོབ་ནི་དོན་ལུ་ དགོས་མཁོ་ཆ་མཉམ་ཚང་དགོ།

གནས་བསྐྱེས་འགོ་བཙུགས་མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་ཆ་ཤས་ལས་འགུལ་གི་ ས་སྤོའི་
སྤྱི་སྟོམས་མཐའ་འཁོར་དང་ མི་སྡེ་ཆ་ཤས་སྟོར་ ལགས་ལ་གནས་བསྐྱེས་ནང་ བཀོད་དགོ། དེ་ཚུ་ཡང་
ལས་འགུལ་ཚུང་བའི་དོན་ལུ་མ་གཏོགས་ ལས་འགུལ་ཆེ་བའི་ནང་དགོས་མེད།

༡༽ **རུས་བྱུང་བརྟག་ཞིབ་མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་བརྟག་ཞིབ་དེ་** ལས་འགུལ་ཆ་ཤས་ཀྱི་ རོས་འཛིན་དང་ བརྟག་ཞིབ་
དེ་ལས་ ལས་འགུལ་ལག་ལེན་གཅིག་གི་ལག་པར་དང་ གཅིག་ལས་གཞན་གི་ལག་པར་ ལག་ལེན་
འཐབ་པའི་སྐབས་ སྤུས་ཚད་ཅན་གི་ བྱུང་ཚེས་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་ རོ་ཚད་མཐོང་ཚུགས་པ་ཡིན།

༢༽ **རུས་བྱུང་གཞི་འཇམ་གི་ཞིབ་འཚོལ་** རུས་བྱུང་གཞི་འཇམ་ཞིབ་འཚོལ་གིས་ ས་ཁོངས་ཀྱི་དོན་ལུ་
བཀག་ཆ་དང་ ཚུལ་ལྡན་ དེ་ལས་ རྒྱུ་འབྲས་ཐོབ་ལམ་ཚུ་གི་ ཞིབ་འཚོལ་འབད་ཚུགས་པ་ཡིན།

༣ ། མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ ལས་འགུལ་པ་ཚུ་གིས་ དངོས་མཐོང་ལས་རིགས་
འགོ་བརྩུགས་པའི་སྐབས་ བརྟག་ཞིབ་འབད་ཚུགས་པའི་ ཐབས་ལམ་ཡོད།

ལས་འགུལ་སའིངས་ནང་ མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་གནས་བསྐྱུལ།

ལས་འགུལ་གྱིས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚོང་ཁག་ཉི་ཤུ་ལས་ ལྷ་ལུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མཁོ་ཨིན། (དར་དཀར་ནང་
བསམ་ཚེ་ གསར་སྤང་ རྒྱུད་ཚུ་ལ) ཚོང་ཁག་ལྷ་ནང་ལུ་ རྟེན་འོག་ ༢༥ རོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད།

ཚོང་ཁག་	རོས་འཛིན་འབད་བའི་རྟེན་འོག་
རྒྱལ་	བོང་མགོ་ གཏུང་ནག་ རྟེན་ཉེ་ན་ རླུང་ལྷ་ལ་ བསམ་འཕེལ་གྱིང་།
དར་དཀར་ནང་	འབྲུག་རྗེས་སྐྱོང་ ཀར་ནག་ དཀར་མ་གྱིང་ ལྷ་མོའི་ཚོང་ལ་ བེ་རྒྱལ་
རྒྱ	དགའ་སྦྱིད་གྱིང་ གཡུ་ས་སུ་ ས་སྤྱང་ གསང་འབོད་ལ།
བསམ་ཚེ་	རྟོ་ལུག་ཅན་ རོར་བུ་སྐྱོང་ གསང་བསྐྱུགས་ཚོས་གྱིང་ རྟེན་གྱིང་ བསྐྱུག་འབྲུ།
གསར་སྤང་	དགའ་སྦྱིད་གྱིང་ རོམ་སྤང་ལ་ བདེ་སྦྱིད་གྱིང་ བསམ་གཏན་གྱིང་ རྟེན་ས་ཐང་།

རྟེན་འོག་དེ་ཚུ་རོས་འཛིན་འབད་དགོ་མི་དེ་ཡང་ རྟེན་འོག་དེ་ཚུ་འི་ནང་ ཚོང་འབྲེལ་འབབ་ནིའི་ སོ་ནམ་
འཐོན་བསྐྱེད་ཀྱི་གོ་སྐབས་ཡོད་པའི་ཁར་ རྩོན་ལས་ འཛུགས་སྦྱོར་དངུལ་ཁང་གིས་ ཚོང་ཁག་དེ་ཚུ་འི་ནང་
རྟེན་གཞི་བཟོ་བསྐྱུག་ནང་ མ་དངུལ་བཏང་སྟེ་ཡོད་པ་ལས་ སོ་ནམ་འཐོན་བསྐྱེད་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་གྱི་སྐོ་ལས་
ཚོང་འབྲེལ་ཅན་ཅིག་ལུ་ འགྲོ་ཚུགས་པའི་ ཁེ་ཕན་ཡོད། དེ་ཚུ་གི་རོས་བྱུང་ལས་བརྟེན་ཏེ་
རོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད། ད་རུང་ སའིངས་དེ་ཚུ་འི་ནང་ རྩོན་ལས་ཡོད་པའི་ འཛུགས་སྦྱོར་དངུལ་ཁང་ལས་
འགུལ་གྱི་འོག་ལུ་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གཞན་ཡང་ འབྲུབ་དགོ་པ་འདུག། འཛུགས་སྦྱོར་དངུལ་ཁང་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་
སྤོམ་ཤོས་ཅིག་ རྟོ་དང་ རུབ་གྱི་ཚོང་ཁག་ནང་ལུ་འབད་དེ་ཡོད། རྟོ་དང་རུབ་གྱི་ཚོང་ཁག་ནང་ལུ་

མི་སྐོབ་སྐོབ་དང་ འབྲུག་འབྲུག་ཡོད་པ་ཡིན། (༡༣༥, ༠༦༢) དེ་ལས་ ཤར་སྤྱོད་ཀྱི་ རྫོང་ཁག་ཚུ་དང་ཕྱུད་པ་ད་
དཔུལ་འཕོངས་ཀྱི་ཚད་གཞི་ བརྒྱ་ཆ་ ༣༣ ཡོད་པ་ཡིན།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ སོ་ནམ་རྫས་སྐྱུར་ལག་ལེན་འབྲེལ་མི་དེ་ ཉུང་སྤྱི་ཅིག་ལས་མེད་པའི་ཁར་
སོ་ནམ་འཐོན་ལུགས་གོང་འཕེལ་གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་འགུལ་གྱི་ཁ་ཐུག་ལས་ སོ་ནམ་རྫས་སྐྱུར་
ལག་ལེན་འབྲེལ་ནི་ནང་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་མེད་པ་ཡིན། ཞིང་ལུ་ལུ་བརྟེན་མི་ མི་སེར་སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་
རང་བཞིན་སོ་ནམ་གོང་འཕེལ་དང་ སོ་ནམ་རྫས་སྐྱུར་ལག་ལེན་མར་ཕབ་གྱི་ གོ་བཟུང་སྤྱོད་དོ་ཡོད་པའི་ཁར་
དེ་སྤྱི་གོ་བཟུང་སྤྱོད་མི་དེ་གིས་ མི་སེར་ཚུ་གིས་ གཞུགས་ཁམས་འཕྲོད་བསྟེན་ལུ་ཕན་ཐོབ་འབྲུང་ནིའི་
ཐབས་ལམ་ཡོད་པ་ཡིན། རྒྱ་གཡུ་ར་ནང་གི་རྒྱ་ བརྒྱད་ལུད་བཟོ་ནི་ དེ་ལས་ སོ་ནམ་ལག་ཆས་ཚུ་
རང་གི་ཉེ་འདབ་གྱི་ནགས་ཚལ་ནང་ལས་ བཏོན་མེད་ཡིན། དེ་ལས་ གནམ་དགུན་གྱི་
ཤིང་གི་འདབ་ལེབ་སྐྱེལ་ཚུ་ ལུད་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འབྲེལ་ཡིན།

རྒྱ་གཡུ་ར་གྱི་དོན་ལུ་ ལུ་མ་ཚུ་དང་ རང་བཞིན་རྒྱ་ལམ་ལས་བབས་པའི་རྒྱ་ཚུ་ རྒྱ་གཡུ་ར་གྱི་དོན་ལུ་
ལག་ལེན་འབྲེལ། ས་བརྟན་ཏོག་ཏོ་མེད་པར་ ས་རུད་ཆད་མི་ ཁའོ་ར་དྲག་ལས་ཤིང་རྩ་བ་ལས་
རྩོམ་རིལ་འགྲོ་མི་ཚུ་གིས་ མང་ཤོས་ཅིག་ གནམ་བྱར་གྱི་སྐྱབས་ལུ་ རྒྱ་གཡུ་ར་ལུ་གཞོན་པ་བཀའ་ལཱ་ཡིན།
དེ་གི་སྐྱབས་ལུ་ ཆར་ཚུ་འབོལ་ནི་དེ་གིས་ རྒྱ་ལམ་རྩ་བ་ལས་མེད་པ་བཏང་མ་མཚད་ རྒྱ་ལམ་ལ་ལུ་
ལག་ལེན་འབྲེལ་མ་བརྟུབ་བཟོ་མེད་ཡིན། གཞོན་པ་དེ་ཚུ་ རྒྱ་གཡུ་ར་ལུ་སྤྱིར་བཏང་གི་ གཞོན་པ་ཅིག་
ཡིན་མ་མཚད་ རྒྱའི་རྒྱ་གི་ས་ཁོངས་ནང་ ཤིང་ཚད་ལས་བརྒྱལ་ཏེ་ ལག་ལེན་འབྲེལ་མི་དང་ དེ་མ་ཚད་
གནམ་གཤིས་རྒྱུར་བའི་གཞོན་རྒྱུན་ལས་ རྒྱའི་བབ་ཚད་ མར་ཉམས་འགྲོ་མི་ཚུ་ རྒྱ་གཡུ་ར་འཛིན་སྐྱོང་
འབད་ནི་ནང་ལུ་ གཞོན་ལེན་ཅན་ཅིག་ཡིན། རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ས་ཁོངས་མང་ཤོས་ཅིག་ནང་ རྒྱ་གཡུ་ར་ལས་རྒྱའི་
བབས་ཚད་དེ་ཡང་ ཆར་ཚུ་ལུ་རག་ལས་པ་ཡིན། དཔེ་འབད་བཟུན་ རྫོ་མཚམས་ཀྱི་རྫོང་ཁག་

བསམ་ཅེ་གསར་སྤང་ དེ་ལས་དར་དཀར་ནང་ཚུ་ནང་ མང་ཤོས་ཅིག་ གནམ་བུར་གྱི་སྐབས་
ཚུ་གཡུར་གྱི་བབས་ཚད་དེ་ ཆར་ཚུ་དང་ གནམ་གཤིས་ལུ་རག་ལས་པ་ཨིན།

མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་འཛིན་སྐྱོང་ལམ་ལུགས།

ལས་འགུལ་གྱི་ས་ཁོངས་ངོས་འཛིན་གྲུབ་པའི་ལུ་ ས་ཁོངས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ལས་འགུལ་གྱི་ལས་རིགས་
བཤོ་བཀམ་དང་ འཤོ་བཅུགས་གྱི་དོན་ལུ་ དཔེ་འབད་བ་ཅིན་ མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་བཏོན་ནིའི་
ལམ་ལུགས་ལས་འཤོ་བཟུང་སྟེ་ འཆར་གཞི་བཅུམས་དོ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་ཡང་ལས་འགུལ་ཆ་ཤས་ ༡ པའི་
༡ གའི་དོན་ལུ་ ། ཚུ་གཡུར་དང་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་ ། ་ པའི་ ༡ གའི་དོན་ལུ་ ། སོ་ནམ་ལུ་གི་བབས་ལམ་ །
དང་ བུང་འཁོད་ཆ་ཤས་ ༢ གའི་དོན་ལུ་ ། རྩོམ་འབྲེལ་བུན་བུན་ ། ཚུ་བསྐྱུལ་ཨིན།
ལས་རིགས་མང་ཤོས་ཅིག་གི་ནང་ འབྲེལ་ཡོད་གནང་བ་ལེན་དགོས་མེད་མི་དེ་ཡང་ རང་སོའི་འབྲེལ་ཡོད་ཅན་
རྩོང་ཁག་དང་མེད་འོག་བདག་སྐྱོང་གི་ ཉོགས་མེད་གནང་བའི་དོན་བཅུད་དང་འབྲེལ་ནི།

བཅོ་བརྒྱུན་ལུ་གི་སྐབས་ལུ་ མི་སྡེ་དང་མཐའ་འཁོར་ལས་རིགས་དེ་ མཐའ་འཁོར་ལག་ལེན་གྱི་
སྐྱིག་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་འབད་བ་གིས་བཟུབ་ཨིན། ཉོགས་མེད་ཐོབ་ལམ་ཚུ་
མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་སྐྱིག་གཞི་ ༢༠༠༢ ཅན་མའི་ ཤོག་ལེབ་ ༡ པ་ལས་ ༩
པ་ཚུན་ནང་ཚུད་དེ་ཡོད།

ལས་འགུལ་གྱི་ས་ཁོངས་ནང་ མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་སྐྱོད་ནིའི་འགན་དབང་དེ་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་
ལྷན་ཁག་གི་ སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་ལུ་ཡོད་པ་ཨིན། ལས་འགུལ་ལག་ལེན་པ་ ། རྩོང་ཁག་དང་
མེད་འོག་བདག་སྐྱོང་ ། ཚུ་ལུ་ ལས་འགུལ་ལས་རིགས་བཅུམས་པའི་སྐབས་དང་ ལག་ལེན་འབྲབ་པའི་
སྐབས་ ལམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་དང་འབྲེལ་བའི་ བདག་འགན་ཡོད་པ་ཨིན།

མཐའ་འཁོར་གྱི་སྐོར་ལས་ ནང་འཁོར་མི་སྡེ་དང་ བདག་སྐྱོང་ཚུ་ལུ་ དངོས་མཐོང་གི་ཉམས་སྤོངས་
 ཡོད་པ་ལས་ སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ལྷོ་བའི་དབང་འཛིན་ཐོག་ལུ་ འཕྲུལ་རིགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་
 གཤམས་འཁོར་ལྟར་སྤྱོད་པ་ཨིན།

- མཐའ་འཁོར་སྤུང་སྐྱོབས་ཀྱི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་དང་བྲིམས་དོན་ འཛམ་གླིང་དངུལ་ཁང་
 གི་ མཐའ་འཁོར་དང་འབྲེལ་བའི་སྲིད་བྱུས།
- ལས་འགུལ་གྱི་དོན་ལུ་མཐའ་འཁོར་གྱི་གོས་བསྟུན།
- ལས་འགུལ་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་ནང་འཆར་གཞི་ལུ་ རོས་ལེན།
- ལས་འགུལ་འགོ་བཙུགས་དང་ལག་ལེན་སྐབས་ལུ་ མི་སྡེ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཚུ་ལུ་ ཁག་ཆེ་བའི་
 བསྐྱབ་སྟོན་སྐྱོང་བཅུ་།

སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་/ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་གི་སྐྱེ་ཚབ་ ཆེད་འོག་བཟོ་རིག་འགོ་དཔོ་/ སོ་ནམ་རྒྱ་བསྐྱོད་
 འགོ་དཔོན་ཚུ་གིས་ ཁ་འབག་པ་གིས་ ལས་འགུལ་ལུ་འབད་བའི་སྐབས་ ཉེན་ལྟར་གྱི་ མཐའ་འཁོར་དང་
 འབྲེལ་བའི་བཟོ་རིག་འབད་དགོ། ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་དང་ དངུལ་ཁང་གྱི་རུབ་ ཐོག་ལས་དབྱེ་ཞིབ་
 འབད་ནི། གཤམ་སྲིད་ཚུ་ཉོགས་ཅེ་འཐོན་ཆེ་ སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་/ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་
 ས་གནས་བཟོ་རིག་པ་ཚུ་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་ བཟོ་རིག་དང་བརྟམ་དཔུང་འབད་དེ་ གདོང་ལེན་འབད་ནི།
 སྡེ་ཚན་དེ་ཚུ་གིས་ ཚུད་ཉོགས་དེ་ མ་སེལ་ཚུན་གྱི་རིང་ བརྟམ་ཞིབ་འབད་དེ་ སེལ་ནི།

མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ནང་ འོག་འཁོར་ཚུ་བསྐྱུལ་ཨིན།

- མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་དེ་ ལས་འགུལ་གོ་བཙུམ་པའི་སྐབས་ལས་
 མཐའ་འཁོར་གཞོན་མེད་དང་ ཁེ་ཕན་ཅན་གྱི་སྐོར་ལས་ འཆར་གཞི་བཀོད་དགོ་པ་ཨིན། །དེ་ཡང་
 བཟོ་བསྐྱུན་མ་འབད་མེད་ འབད་བའི་བསྐྱབ་ དེ་ལས་ རྒྱབ་སྐྱོར་ལུ་གི་འགོ་རིམ་དང་འབྲེལ།

- ལས་འགུལ་དེ་ག་དེ་སྟེ་ཐར་འབྲེལ་ཚུགས་ག་ག་གིས་ཐར་འབྲེལ་ཅན་བཟོ་དགོས་སྟོ་
ནམ་བཟོ་དགོས་སྟོ་ འཕྲོན་བསྐྱེད་ག་ཅི་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་བཟོ་དགོས་སྟོ་ བརྟག་ཞིབ་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་
ལམ་ལུགས་ག་ཅི་བརྩམ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོས་སྟོ་ དེ་དང་གཅིག་ཁར་ དམིགས་ཡུལ་ག་ཅི་བརྩམ་
བཞག་སྟེ་འབད་དགོས་སྟོ་ དེ་ཚུའི་ཁ་གསལ་བཀོད་དགོས་ཨིན། ལས་འགུལ་ལག་ལེན་
འཐབ་པའི་སྐབས་ གྲོ་འབུར་དང་ བྱ་སྟབས་བདེ་ཉིང་དང་འབྲིལ་ཏེ་ སོར་དགོས་ཚུ་གི་
ལམ་ལུགས་ཡང་འཁོད་དགོ།
- ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་རིགས་ཀྱི་ཁྲིམས་དོན་དང་ དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་ཁྲིམས་དོན་གཞན་དང་
ཚུལ་མཐུན་གྱི་ངེས་ཚིང།
- ཕྱིས་ཐོ་བཞག་ནི་དང་ སྟན་ལུ་འབད་ཐངས་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་ཐངས་ ཕྱིས་དཔྱད་དང་
བརྗོད་ཚུལ་ལྡན་བཞག་ནིའི་དགོས་མཁོ་ག་ཅི་བརྩམ་དགོས་ཡོད་ག་ དེ་གི་ངེས་ཚིང།

དབྱེ་ཞིབ་

ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་དང་ འབྲེལ་ཡོད་བཟོ་རིག་འགོ་དཔོན་ཚུ་ ལས་འགུལ་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་སྐབས་ལུ་
མཐའ་འགོར་དང་མི་སྡེ་འབྲེལ་བའི་ཚུན་ཉེགས་དང་ བཟོ་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་རིགས་ཚུ་གི་
བདག་འགན་འབག་དགོ།

ཁ་འབག་པ་ཚུ་འདི་ མཐའ་འཁོར་ཉེགས་མེད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་དང་འབྲིལ་ཏེ་ ངོས་ལེན་གྱི་ཐོག་ལས་
ལུ་འབད་དགོས་འདི་གལ་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཨིན། ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་གིས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་
མཐའ་འཁོར་ཉེགས་མེད་ལེན་ནི་དང་ ཁ་འབག་པ་ཚུ་གིས་ ལུ་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་སྐབས་ལུ་
མཐའ་འཁོར་དང་འབྲེལ་བའི་དབྱེ་ཞིབ་འདི་ ཟེད་འོག་དང་ ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་ དེ་ལས་
རྫོང་ཁག་སོ་ནམ་སྟེ་ཚུན་གྱིས་བཟླ་ཉེག་འབད་ནི།

ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་/སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཁ་འབག་པ་ཚུ་གིས་ ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་གི
དམིགས་དོན་དང་ བྱིམ་ས་ལུགས་ཚུ་གི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་འབད་དགོ་པའི་ ཁ་འབག་གི་ཉུགས་
བཀོད་ནི་ གལ་སྲིད་ཁ་འབག་པ་གིས་ལམ་ལུགས་དང་ཚུལ་མཐུན་མ་འབད་བའི་ རིམ་པ་རེ་ཤར་ཚེ་
ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་/སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཁ་འབག་པ་ཚུ་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ཚུང་ཉུགས་
སེལ་ནི།

ལས་འགུལ་རྒྱུན་སྐྱོང་ལས་སྡེ་གིས་ མཐའ་འཁོར་ཉུགས་མེད་ལེན་ཏེ་ མི་སྡེ་ཚད་ལྡན་དང་
དུལ་ཁང་གི་སྲིད་བྱུས་འགྲུབ་ཐབས་ལུ་གཞུག་བཀོད་རིམ་པ་ཚུ་ དངོས་མཐོང་བཟོ་བསྐྱུན་ནང་

རིམ་པ་ ༡ པེ། མཐའ་འཁོར་ཉུགས་མེད་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༠༢ ཅན་མའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་
ལས་འགུལ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་ཨིན་མི་ཉུ་ཁོངས་ཀྱི་ མཐའ་འཁོར་དང་འབྲེལ་བའི་འོས་བབས་
བཟླ་དཔྱད་འབད་ནི་ སྒྲིག་གཞི་དི་ཡོངས་འབྲེལ་འཆར་སློ་ www.nec.gov.bt ལས་ཐབས་ལེན་འབད་ཚུགས།
སྒྲིག་གཞི་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ལས་འགུལ་གྱི་མཐའ་འཁོར་ཉུགས་མེད་དོན་ལུ་ ལམ་སྟོན་བཟོ་སྟེ་ཡོད་མི་དེ་
སྒྲིག་རིམ་^༢ པའི་ནང་ཡོད།

རིམ་པ་ ༢ པེ། གལ་སྲིད་མཐའ་འཁོར་ཉུགས་མེད་དགོ་འདོད་ཡོད་པ་ཅིན་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་
ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཡོངས་འབྲེལ་འཆར་སློ་ www.nec.gov.bt ནང་ལས་ཐོབ་ཚུགས་པ་ལས་ རང་གི་དགོ་འདོད་
ཡོད་མི་ལས་རིགས་ཀྱི་ མཐའ་འཁོར་ཉུགས་མེད་དེ་ ཁ་གསལ་ཐོབ་ཚུགས།

རིམ་པ་ ^༣ པེ། རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ ལམ་ལུགས་ཚུ་འཛོག་གནང་མི་དང་འབྲེལ་ཏེ་
མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་བཟོ་དགོ། འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་འདོད་ལུ་ ཟུར་ཐབས་
ལམ་སྟོན་དེ་ཡང་ མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་འཛིན་སྐྱོང་གི་སྒྲིག་རིམ་ ^༣ པའི་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད།
དགོས་མཐོང་ཚུ་འེན་ རྒྱ་གཞུང་ལམ་དང་ རྒྱ་གཞུང་ལས་འཆར་གྱི་སྐོར་ཚུང་དེ་ཡོད། དེ་མ་ཚད་

དགོས་མཁོ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ཚོང་འབྲེལ་བཟོ་བསྐྱུན་ཚུ་ཡང་བསྐྱུལ་ཡིན། ལས་འགུལ་ཡིག་ཆ་དེ་
འཕྲུལ་རིག་ཡིག་ཆ་བཟོ་མི་ བཟོ་རིག་འགོ་དཔོན་དཔོན་ ཡང་ན་ འབྲེལ་ཡོད་འགོ་དཔོན་གྲོས་བསྐྱུན་པ་ཚུ་ལིས་
བཟོ་དགོ། ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་གིས་དབྱེ་ཞིབ་དང་ བརྟུབ་མ་བརྟུབ་གྱི་བསམ་འཆར་བཀོད་དགོ།

རིམ་པ་ ༢ སུ། ཡིག་རིགས་འདི་གི་ནང་ མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་དང་ བཟོ་བསྐྱུན་རིན་བསྐྱུར་གྱི་
ལས་འགུལ་ཚུ་ལས་གསལ་བཀོད་དགོཔ་དང་ དབྱེ་ཞིབ་ཚུ་ཡང་ ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་གིས་འབད་དགོ།

རིམ་པ་ ༥ སུ། ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་དང་ ལ་འབག་པ་ མི་སྡེ་དང་གཞན་དང་གཞན་གྱི་
ལས་རིགས་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་སྐབས་ མཐའ་འཁོར་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་དེ་ ས་གནས་གྱི་བཟོ་རིག་པ་གིས་འབད་དུ་
སྟན་ལུ་འབད་དགོ།

གཞི་བཙུགས་འགོ་འདྲེན་ ལས་བྱེད་པ་དང་ མི་སྡེ་བསམ་གོང་འཕེལ།

མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་སྤྱི་གཞི་གི་ སྤྱི་གཞི་རིམ་ ༢ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ཕུང་
སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་དེ་ ༡༽ ཚུ་གཡུར་ལམ་དང་ ༢༽ སོ་ནམ་ཞིབ་འཚོལ་དང་གོང་འཕེལ་ནང་ལུ་
མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་སྤྱོད་མི་ དབང་འཛིན་ཅན་ཅིག་ཡིན། ཡིན་རུང་ མཐའ་འཁོར་སྤྱི་གཞི་གཞི་དོན་ཚན་
༣༢ དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ ལུ་བ་ཕུལ་མི་དེ་ མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་དགོཔ་སྤྱི་ཡིན་པ་ཅིན་
རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་གྱིས་ མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་སྤྱོད་ཞིའི་ནང་ བདག་འགན་འབག་པ་
ཡིན། སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་གྱིས་ མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་སྤྱོད་ཞིའི་ འགན་དབང་ཅན་འབད་མི་དེ་གིས་
རྫོང་ཁག་དང་རྟེན་འོག་ནང་ལུ་ ལེ་ཕན་ཡོད་པ་ཡིན། གནད་དོན་ཚུང་བ་ལག་ལེ་ལུ་ཅིག་གི་ནང་
རྫོང་ཁག་མཐའ་འཁོར་འབྲུས་མི་གིས་ མཐའ་འཁོར་ཉོགས་མེད་སྤྱོད་ཞིའི་དབང་འཛིན་ཅན་འབད་མ་ཡིན།
དེ་ཚུ་གར་ ཆ་གསལ་ལས་འགུལ་ཚུ་ ཅུ་ས་ཚོང་ལར་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་ཚུགས་པའི་ཐབས་ལམ་ཡིན།

གནད་དོན་དེ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་
 རྒྱུ་སྐྱོད་ལས་རིགས་ཀྱི་དོན་ལུ་
 སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་ལུ་ཡོད། ཚོང་འབྲེལ་བཟོ་བསྐྱུན་འབད་ནི་ལུ་མཐའ་འཁོར་ཉེ་གསལ་མེད་དེ་ ལས་རིགས་དང་
 རྒྱ་ཚད་ དེ་ལས་ གཞི་དོན་ཚུ་ལུ་དབྱེ་དཔྱད་འབད་དེ། ཚོང་འབྲེལ་བཟོ་བསྐྱུན་འཆར་གཞི་དང་
 བཟོ་བཀོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་སྐྱོད་ནང་གི་རྒྱུ་སྐྱོད་ལུ་ ༢ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་ མཐའ་འཁོར་
 ཉེ་གསལ་མེད་དབང་འཛིན་དེ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ ལས་འགུལ་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་བདག་འགན་དེ་
 ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་/སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་ རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད།
 ལས་འགུལ་གྱི་ཡོངས་ཁྲུབ་རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གིས་མཛུགས་ཏེ།

ལས་འགུལ་རྒྱུ་སྐྱོང་སྡེ་ཚན་ ། ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་ རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད།
 བཟོ་བཀོད་ལུ་ རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད།
 རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད།
 རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད།
 རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད།
 རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད། རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ཡོད།